

Võrumaa Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala riigimetsade majandamise kava aastateks 2021-2030

Koostaja: Agu Palo

17. mai 2021

Sisukord

[I Ülevaade Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala metsa majandamise kavaga hõlmatud riigimetsadest](#) 3

[II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel](#) 7

[III Metsade majandamise kava Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala riigimetsades aastatel 2021–2030](#) 8

[IV Mõisted](#) 18

Hea lugeja!

Mets on Eesti rikkus. Meile kõigile on oluline, et meie metsad oleksid elujõulised, erinevas vanuses, mitmekesised ja terved. Selline seisund saavutatakse metsa kasvatades, kasutades, uuendades ja kaitstes. Nõnda tagame, et igal järgmisel põlvkonnal on samaväärselt meiega noort metsa, keskealist metsa ja raieküpsset metsa ning võimalus kasutada nende metsadega kaasnevaid hüvesid. Erinevas vanuses mets on vajalik ka ökoloogilise mitmekesisuse tagamiseks, sest eri liigid vajavad erinevaid tingimusi ja elupaiku.

Enamus Eesti metsadest on poollooduslikud ehk inimene on need kunagi istutanud ning loodus teisi puuliike omalt poolt lisanud. Elujõulise metsa saamiseks järgnevad istutamisele metsakasvatustööd. Kui mets saab raieküpseks, siis puit raiutakse ja asemele kasvatatakse uus mets.

Metsa kasvatamise võtted on erinevad ja need olenevad kohapealsetest looduslikest tingimustest. Eesti tingimustes on kõige tulemuslikum uuendada metsa lageraiega, millega luuakse taimede kasvuks soodsad valgustingimused. Looduslikult on lageraiele sarnaseid tingimusi varem loonud põlengud ja tormid, mida täna aga esineb harvem ja väiksemal pindalal kui sada aastat tagasi.

Püsimetsamajandust pärsib Eestis enamasti metsade liigiline koosseis ja metsamuldade viljakus. Uue metsa kasvatamine vana metsa varjus on võimalik vaid väheviljakates männikutes, mida on Eestis vaid 6% metsamaast.

Metsa raiudes saame taastuvat ja keskkonnasõbralikku materjali, mida kasutame energia saamiseks, ehituses, mööblitööstuses, paberi tootmiseks ja paljuks muuks. Lisaks luuakse riigimetsas looduses liikumise võimalusi, kaitstakse loodusväärtusi ja kultuuriobjekte ning toetatakse teadusuuringuid.

Selleks, et säilitada Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala metsade püsimine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus, oleme kokku pannud Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala ümbruses kasvava riigimetsa majandamise kava aastateks 2021–2030.

I Ülevaade Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala metsa majandamise kavaga hõlmatud riigimetsadest

Kubja-Kose-Meegomäe puhkeala on Võru linnaga piirnev, Võru valla territooriumile jääv riigimetsaala. Siin paiknevad Võru linnale kuuluva Kubija Puhke-ja Spordikeskuse suusa , jooksu- ja rollerirajad ning Kubija rand koos ujulaga. Ala sisse jääb ka Kubija lauluväljak ja selle ümbrusse rajatud discolfi rada, ning Lõuna-Eesti haiglat ümbritsev mets. RMK on leidnud nimetatud puhkerajatiste ehitamiseks riigimetsamaale koos Võru linna ja Võru vallaga parimad lahendused ja taganud metsade majandamise võtetega, mis sobilikud puhkemetsadele.

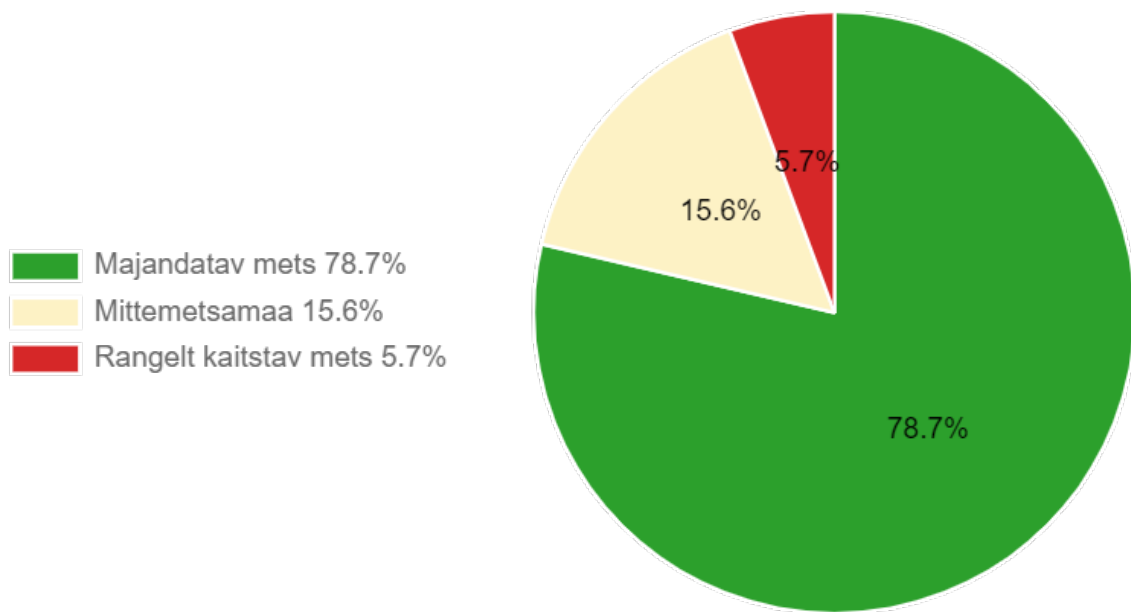
Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala ümbruses asub RMK hallatavat metsamaad 174.8 ha (Tabel 1). Sellest 5.7% asub looduskaitse rangeimas vööndis, kus mitte mingit metsa majandamist ei toimu. 15.6% on mittemetsamaad, mille hulka kuulub ka Kubija järv koos järve läänekaldal asuvate Kubja arteesia kaevudega (Kintssaare purskkaevud). Seal asub ka RMK puhkekoht, mille rekonstrueerimine plaanitud 2021/2022.

78.7% on majandatavad metsad, kus metsa kasvatamine ja uuendamine toimub arvestades seadustest ja säästva metsamajandamise sertifikaatidest tulenevate piirangutega.

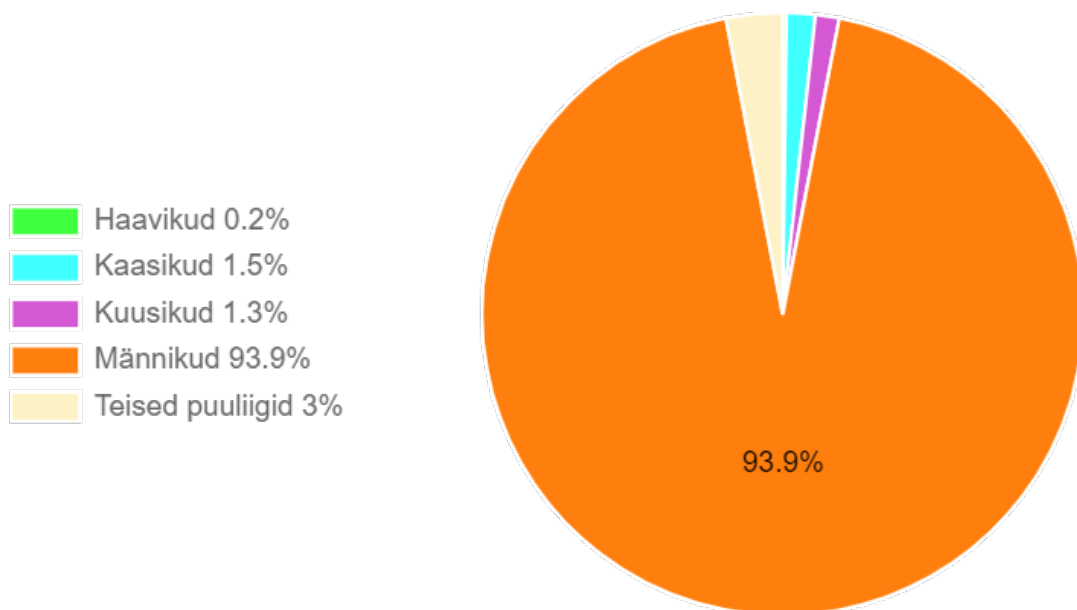
Tabel 1. Riigimetsamaa jagunemine hektarites (ha) majandamiskategooriate järgi Kubja-Kose- Meegomäe puhkeala.

Rangelt kaitstav mets	9.9
RMK otsusega mitte majandatav mets	-
Mittemetsamaa	27.4
Kokku	37.3
Majandatav mets	137.5
Kõik kokku	174.8

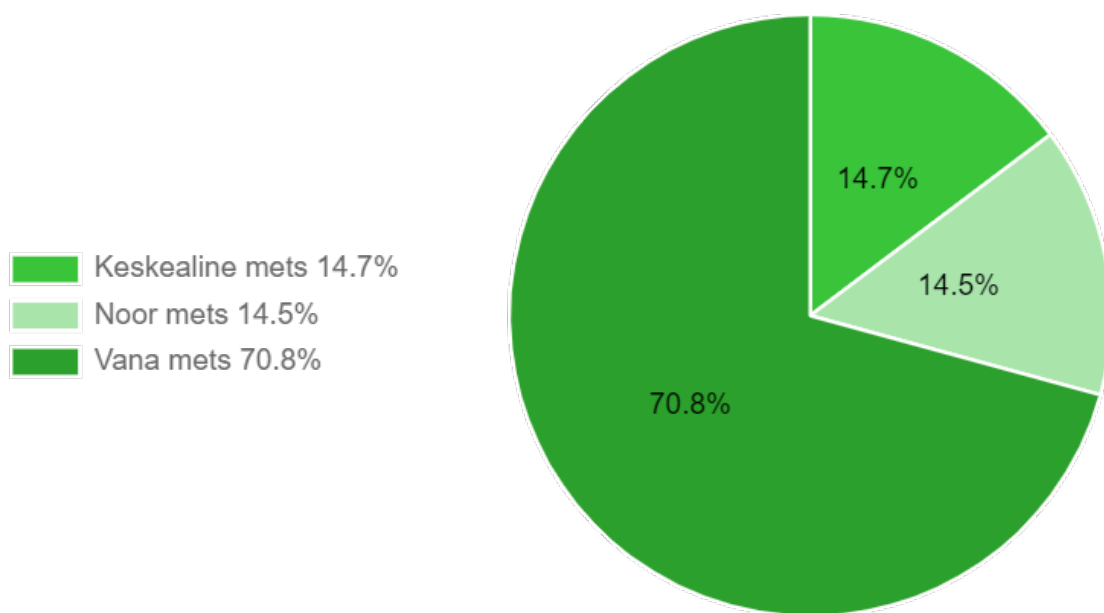
Kavaga hõlmatud metsade pindala on kokku 147,4 ha. Nendest metsadest enamuse moodustavad männikud, järgnevad teised puuliigid. Ülejäänud puuliigid kuusikud, kaasikud on esindatud vähesel määral (Joonis 2).

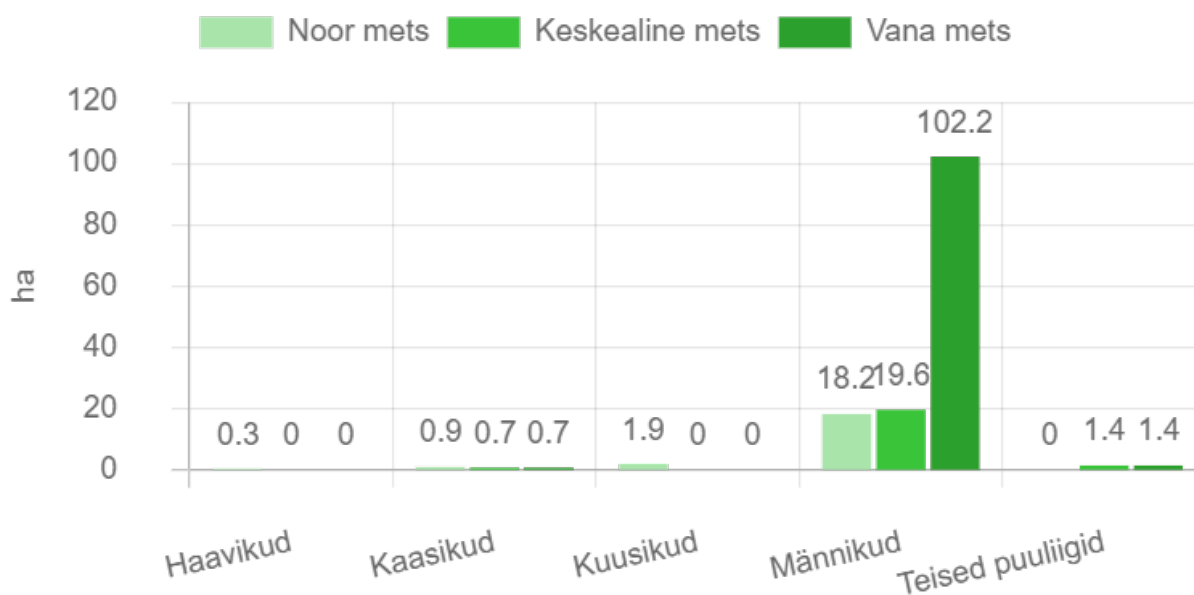
Joonis 1. Ala metsade jagunemine majandamise kategooriatesse (ha).

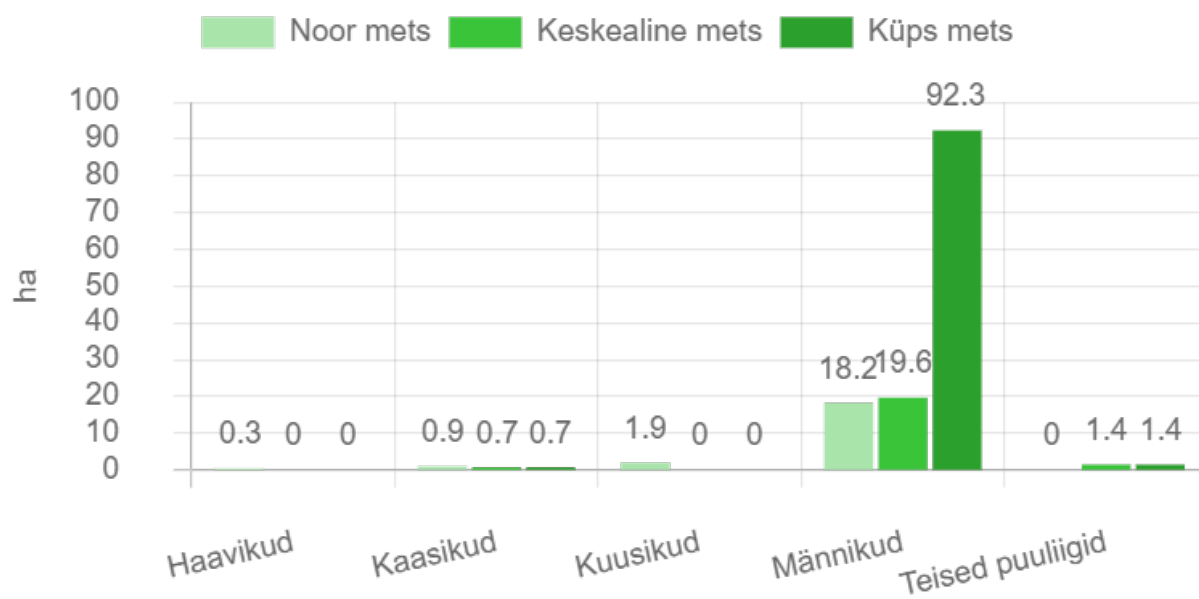
Joonis 2. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%).

Joonis 3. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus protsentides.

Joonis 4. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa

Joonis 5. Ala majandatavate metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa.

II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel

Metsi majandatakse viisil, et oleks tagatud metsade uuenemine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus. Tuleviku metsahoiu mõttes planeerime metsade uuendamist sihiga tagada puistute ühtlasem jagunemine vanusegruppidesse.

- Uus mets pannakse lankidel kasvama hiljemalt kahe aasta jooksul pärast raiet.
- Kõige enne raiutakse metsad, mis on vanemad või mille tervislik seisund on halb.
- Raied planeeritakse selliselt, et raiutaks võimalikult harva.
- Raielangid püütakse sobitada maastikku. Raiete puhul püütakse mitte tükeldada väljakujunenud metsamassiive ning välditakse suurte avatud vaadete tekkimist.
- Lageraie lankidega ei ületata väljakujunenud metsaradasid ja teid.
- Lageraie puhul jälgitakse selle kõrvale jääva ala olukorda. Uuel langil ei alustata lageraiega enne, kui kõrvaloleval langil kasvab ca 1 meetri kõrgune noor mets.
- Teede ja radade ääres jäetakse lageraie langile tavapärasest rohkem säilikpuid (20–70 tk/ha) või säilikpuude suuremaid gruppe.
- Noortes ja keskealistes metsades tehakse hooldusraiet vastavalt metsade vajadustele.
- Eriolukordade – tormi- ja muude oluliste metsakahjustuste – tõttu tekkivatest töödest teavitab RMK kogukonda eraldi ning need võivad tuua kavandatud töödesse muudatusi.

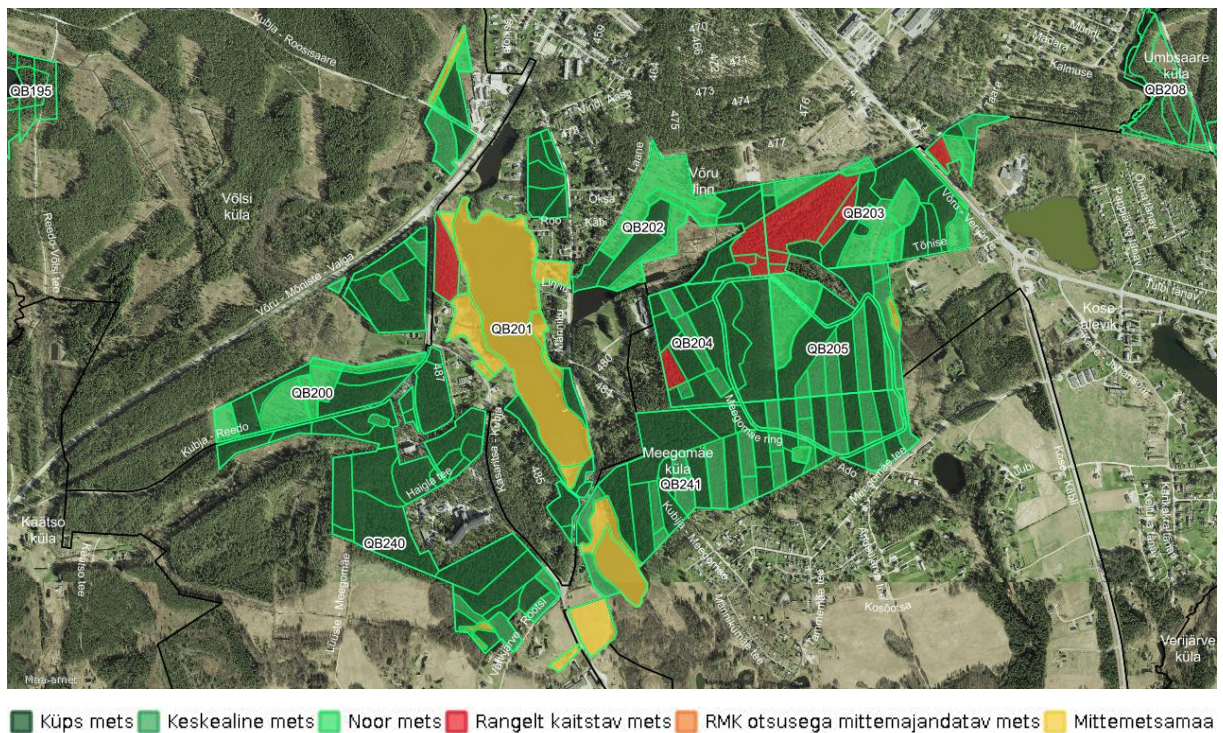
III Metsade majandamise kava Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala riigimetsades aastatel 2021–2030

Selleks, et võrdsustada puistute vanuselist jaotust ja tagada Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala piirkonnas metsade püsimine, tuleb siinseid metsi järk-järgult uuendada. RMK uuendab metsi põhimõttel, et alal saaks kasvama raiutud metsaga vähemalt samaväärne mets ja kohtades, kus see on võimalik, kasutatakse selleks turberaiet. Valdav osa Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala riigimetsadest on männikud, kus metsade uuendamine turbe- ja valikraietega on võimalik. Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala metsades on turberaiet eelnevalt kasutatud edukalt ja vana metsa turbe all noore metsa kasvatamine õnnestunud. Üksikute viljakate kasvukohtade männikute uuendamisel Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala ümbruse metsas tuleb kasutada maastikku sobitatud ja kohapealseid olusid arvestavat lageraiet. Arvestades majandatava metsa vanuselist ja puuliigilist koosseisu ning kasvutingimusi, on Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala ümbruses kasvavate riigimetsade uuendamiseks vaja teha lähema 10 aasta jooksul 5,0ha lageraiet ja 33,1 ha turberaiet ja 2,3ha valikraiet(Tabel 2). Sellise raiete mahuga on võimalik liikuda raieküpsete, keskealiste ja noorte metsade osakaalu võrdsustamise suunas (Joonis 7).

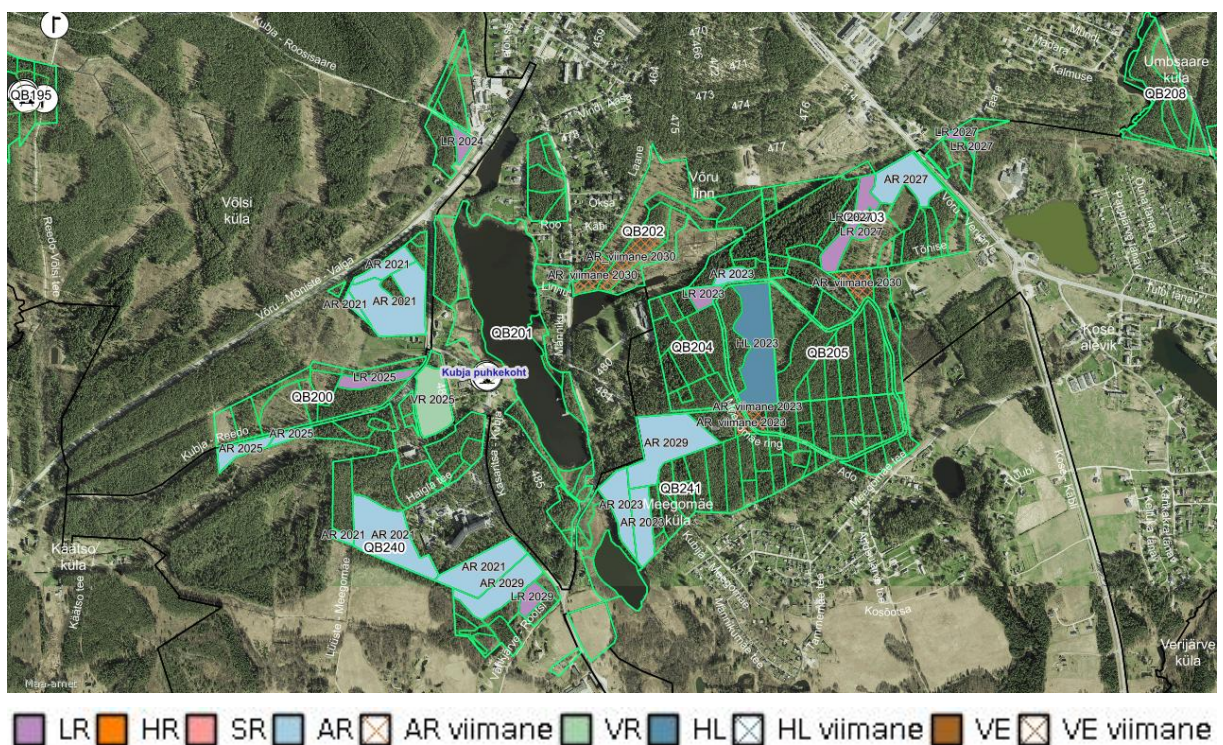
Raied plaanime teha seitsmes etapis – aastatel 2021 2023 2024 2025 2027 2029 ja 2030 (Tabel 2), Kaart Uuenduraided Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala ümbruse metsades aastatel 2021 2023 2024 2025 2027 2029 ja 2030 (Tabel 3).

Tabel 2. Raiete pindala hektarites (ha) Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala riigimetsades 2021-2030.

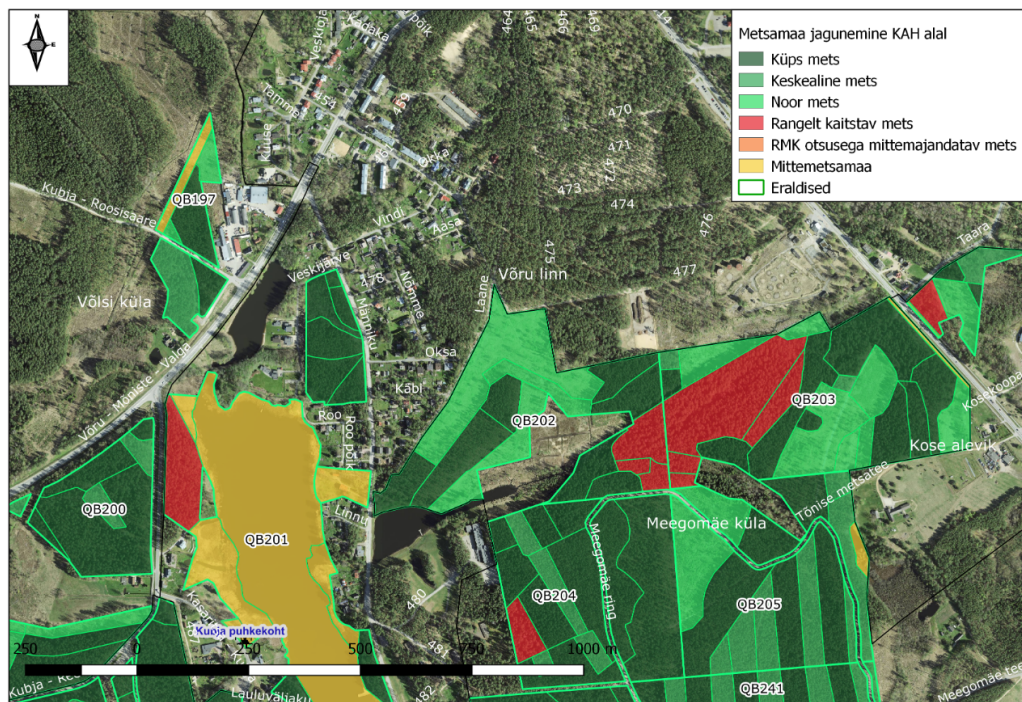
Aasta	Lageraie	Aegjärgne raie	Valikraie	AR_viimane	HL
2021	0	11.70	0	0	0
2023	0.60	3.70	0	0.90	4.20
2024	0.50	0	0	0	0
2025	1.00	1.20	2.30	0	0
2027	2.20	2.20	0	0	0
2029	0.70	5.90	0	0	0
2030	0	0	0	3.30	0
Kokku	5.00	24.70	2.30	4.20	4.20

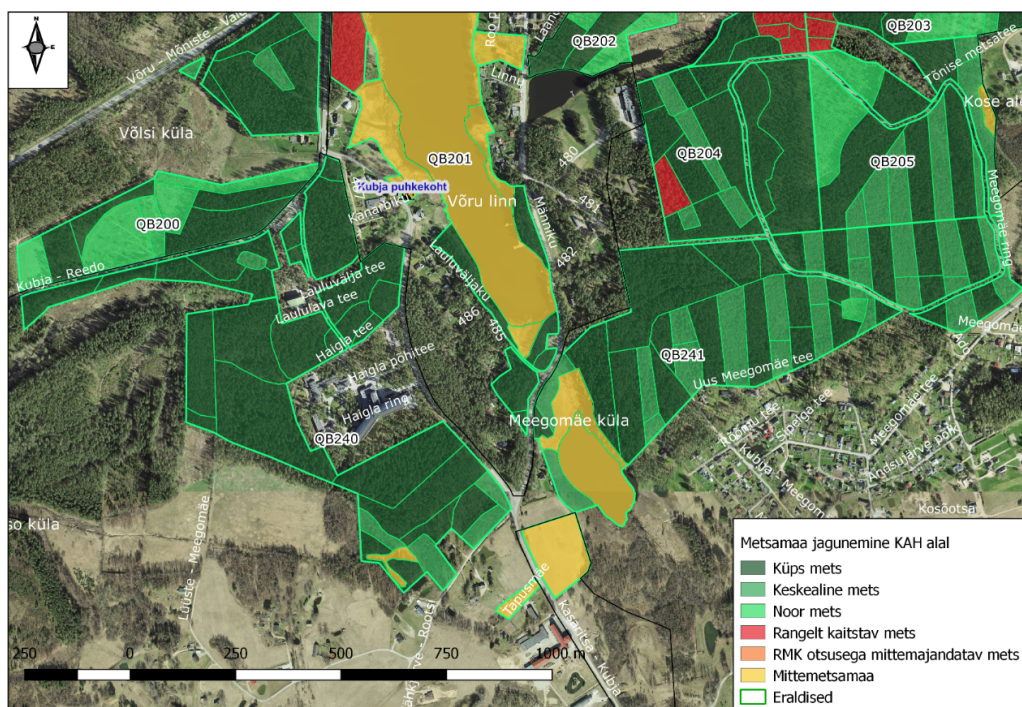
Kaart 1. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa.

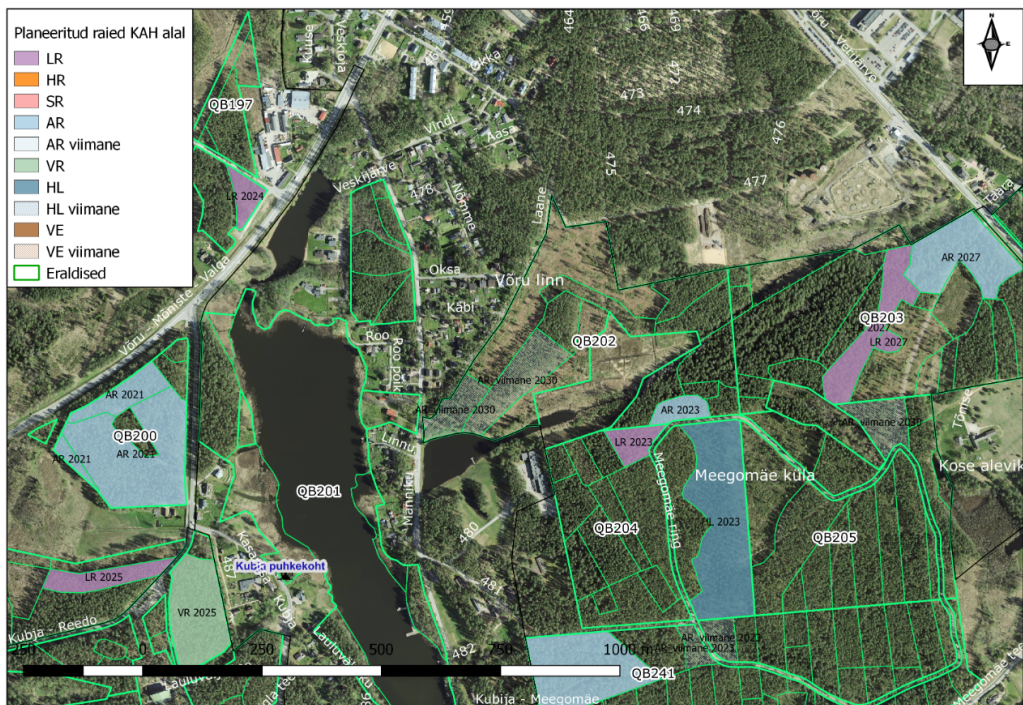
Kaart 2. Alal planeeritud raied kava kehtivuse perioodil.

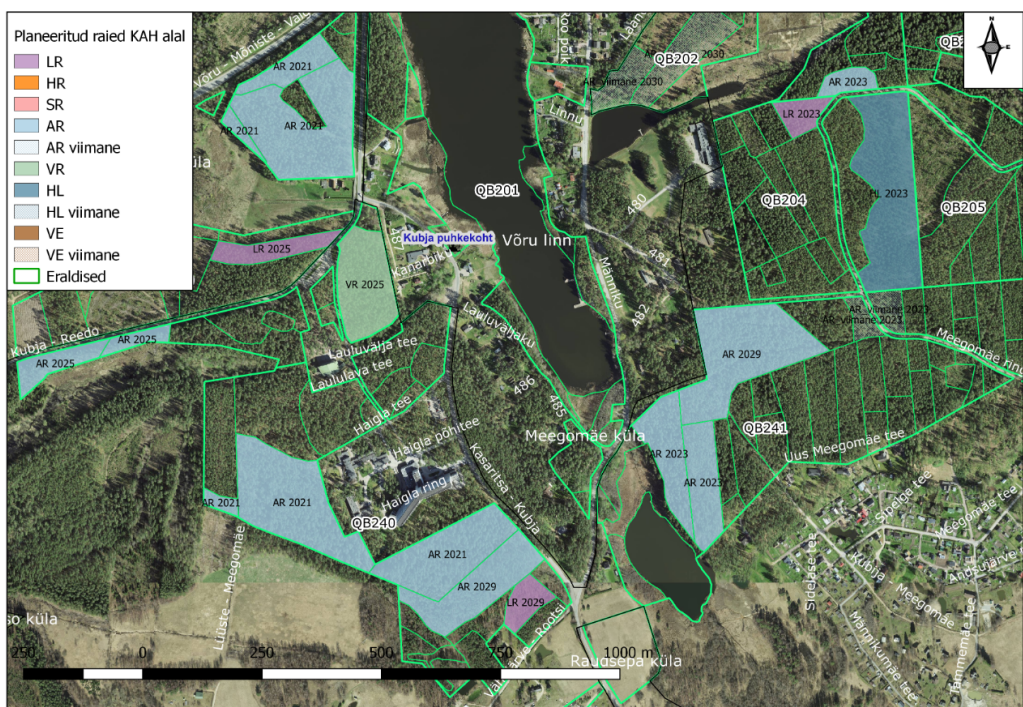
Kaart 1-1. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa.

Kaart 1-2. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa.

Kaart 2-1. Alal planeeritud raied kava kehtivuse perioodil.

Kaart 2-2. Alal planeeritud raied kava kehtivuse perioodil.

Tabel 3. Raiete nimekiri koos uuendatava puuliigiga Kubja- Kose- Meegomäe puhkeala ümbruse riigimetsades.

Kvartal	Eraldis	Puistu	Raieliik	Raieaasta	Uuendatav puuliik	Pindala, ha
QB197	30	Männikud	LR	2024	MA	0.5
QB200	29	Männikud	LR	2025	MA	1
QB200	31	Männikud	AR	2021	-	0.9
QB200	36	Männikud	AR	2021	-	4
QB200	40	Männikud	AR	2025	-	0.8
QB200	41	Männikud	AR	2025	-	0.4
QB200	47	Männikud	VR	2025	-	2.3
QB200	49	Männikud	AR	2021	-	0.2
QB202	2	Männikud	AR_viimane	2030	MA	0.8
QB202	8	Männikud	AR_viimane	2030	MA	1.6
QB202	13	Männikud	AR	2023	-	0.5
QB203	6	Männikud	LR	2027	KS	0.1
QB203	11	Männikud	AR	2027	-	2.2
QB203	19	Männikud	LR	2027	MA	1.7
QB203	22	Männikud	LR	2027	MA	0.2
QB203	33	Männikud	LR	2027	MA	0.2
QB204	4	Männikud	LR	2023	MA	0.6
QB204	14	Männikud	HL	2023	-	4.2
QB205	3	Männikud	AR_viimane	2030	MA	0.9
QB240	2	Männikud	AR	2021	-	0.2
QB240	3	Männikud	AR	2021	-	3.7
QB240	8	Männikud	AR	2021	-	2.7

Kvartal	Eraldis	Puistu	Raieliik	Raieaasta	Uuendatav puuliik	Pindala, ha
QB240	9	Männikud	AR	2029	-	2.3
QB240	13	Kaasikud	LR	2029	MA	0.7
QB241	1	Männikud	AR	2029	-	3.6
QB241	3	Männikud	AR_viimane	2023	MA	0.4
QB241	7	Männikud	AR	2023	-	1.6
QB241	8	Männikud	AR	2023	-	1.6
QB241	35	Männikud	AR_viimane	2023	MA	0.5

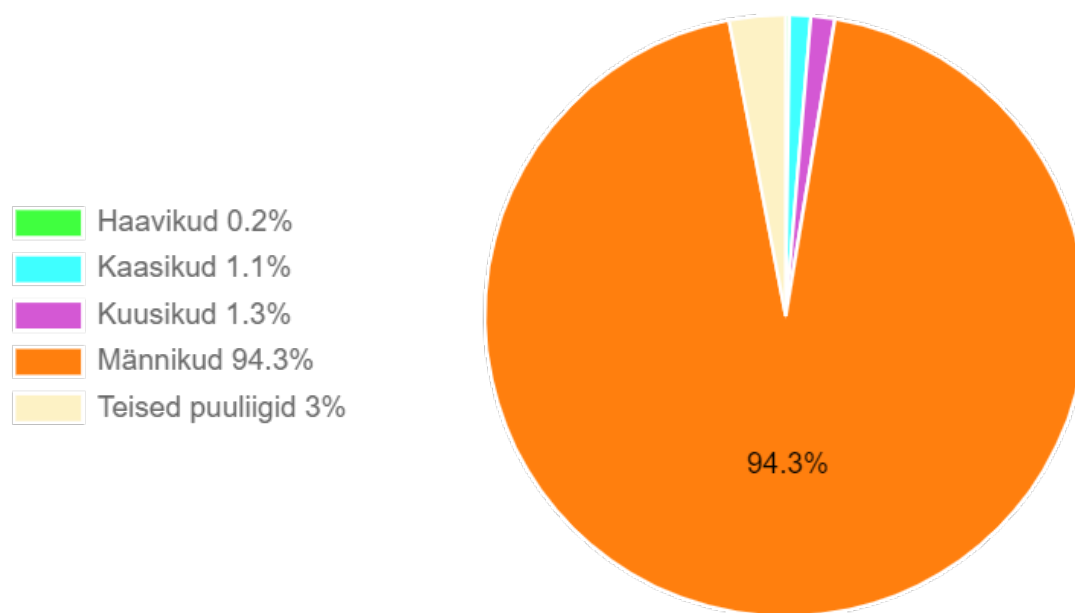
Raiete teostamisel on kohaliku kogukonna ,Võru linna ja Võru vallaga kokku lepitud teatud erisused, millega kavas plaanitud raiete puhul tuleb arvestada.

1. Maapinna mehhaniseeritud mineraliseerimist rasketehnikaga ei teostata radadega vahetult piirnevatel eraldistel ja lauluväljaku, haigla ümbruse metsas. Vajadusel teostatakse metsauuenduse tekke soodustamiseks käsitsi mineraliseerimist kogukonda või õpilasi kaasates, või jäetakse ala looduslikule arengule.

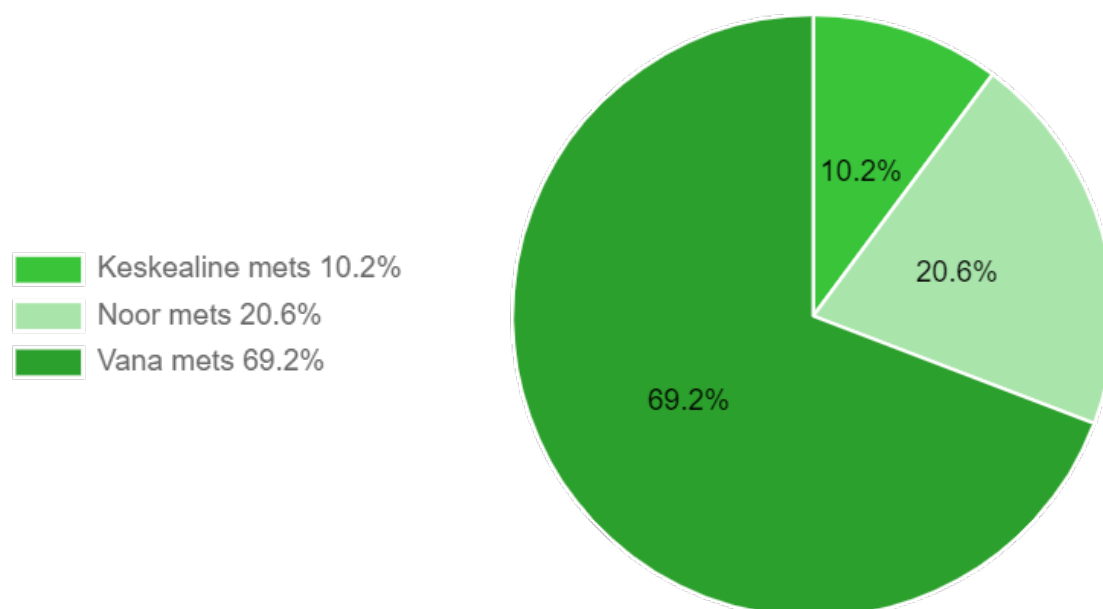
2. Laululavaga piirneval eraldisel QB200-47 teostatakse planeeritud aegjärgse raie asemel valikraie ja laululava poolne eraldise osa jäetakse raiest välja(vajadusel tehakse vaid sanitaarraiet kuivanud ja ohtlike puude eemaldamiseks).

3. Lõuna-Eesti Haiglat ümbritsevatel eraldistel QB240-3 ja 8 aegjärgse raie teostamisel tagatakse metsa võimalikult suur täius eraldiste haigla-poolses servas.

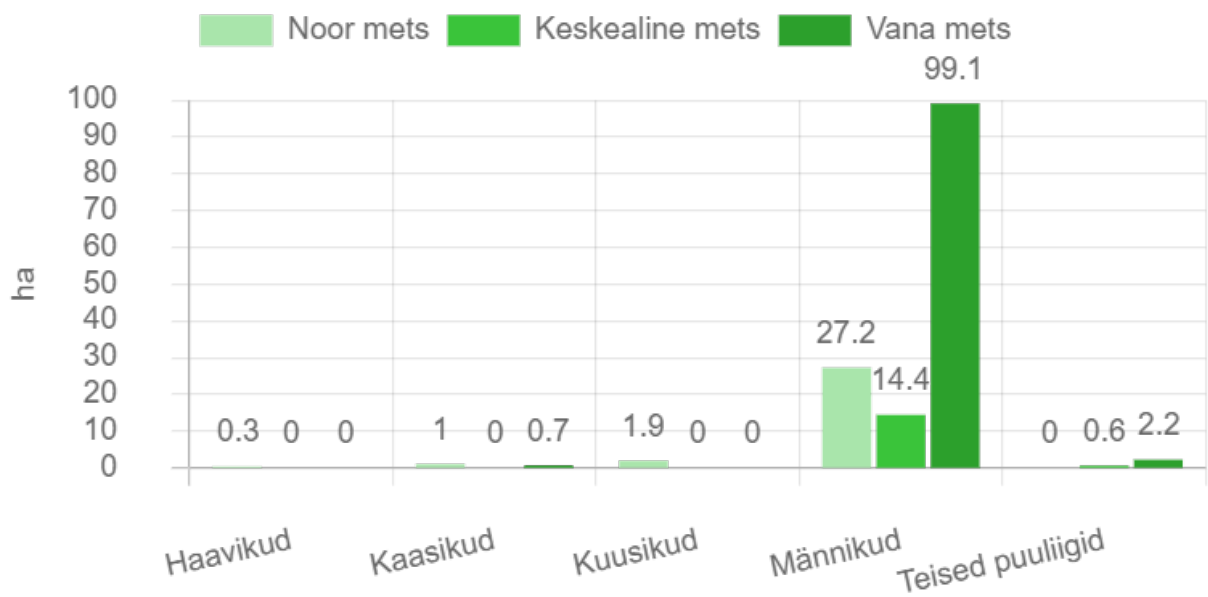
4. QB241-1 rollerirajaga piirnevas metsaosa jäetakse täius 0,6. OB241-7 kalameeste metsaraja ja Vähkjärve kalda vahel kasvav metsariba jäetakse raiumata. QB241 -7,8 kulgevate spordiradade edaspidine kasutatavus tagatakse algsel kujul.

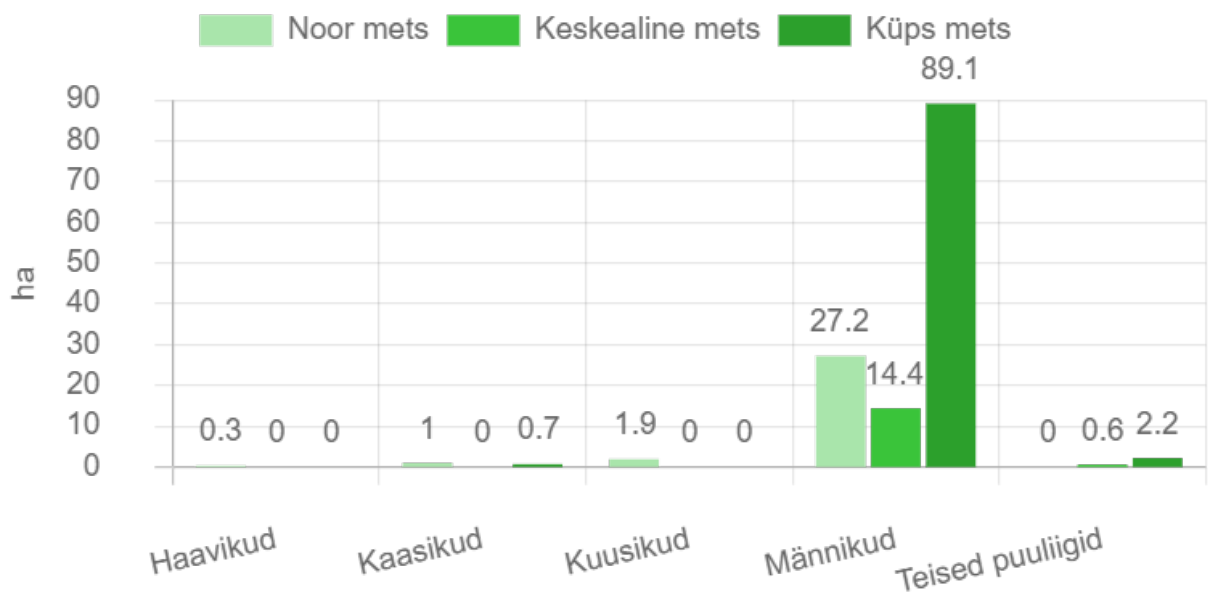
Joonis 6. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%) aastal 2030.

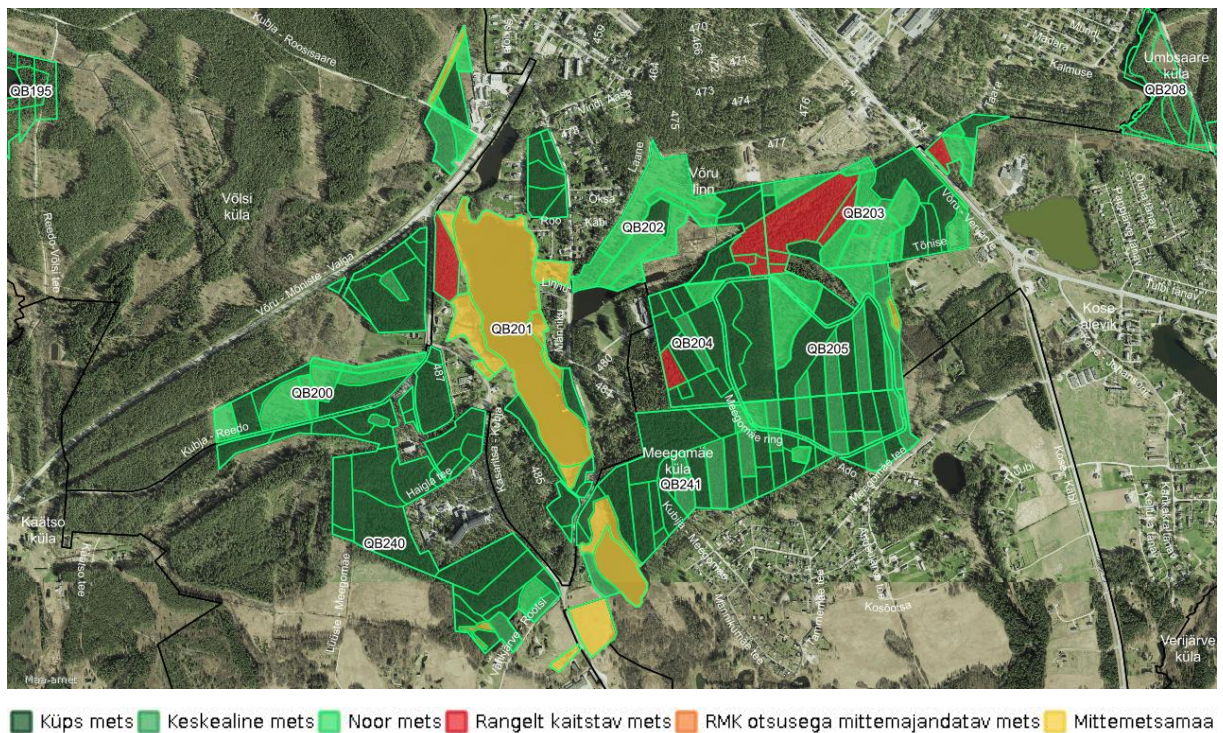
Joonis 7. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus aastal 2030 (%).

Joonis 8. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus aastal 2030 (%).

Joonis 9. Ala majandatavate metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa aastal 2030.

Kaart 3. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa aastal 2030.

IV Mõisted

Uuendusraiet tehakse puidu saamiseks ja uue metsa kasvatamiseks. RMK soovib säilitada meie metsade liigirikkust ja kasvatada erineva puuliigi puistuid seal, kus nad kasvavad kõige paremini.

- **Lageraie (LR)** korral raiutakse langilt ühe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud säilikpuud, mis toetavad elurikkust ja ka looduslikku uuenemist kohapealse seemnega.
- **Turberaie (TR)** korral raiutakse mets hajali paiknevate üksikpuude või häiludena pikema aja jooksul. Turberaie jaguneb aegjäreks (AR), häil (HL) - ja veerraieks (VE)
- **Aegjäre raie (AR)** korral raiutakse uuendamisele kuulavas metsas puid hajali üle raielangi kahe või enama raiejärguna.
- **Häilraie (HL)** korral raiutakse uuendamisele kuuluv mets häiludena korduvate raiejärgudena.
- **Veerraie (VE)** korral raiutakse uuendamisele kuulavas metsas puud langi servast lageraie korras korduvate raiejärgudena mitte rohkem kui puistu kõrguse laiuselt.
- **Valikraiet (VR)** tehakse erandjuhtudel, kui seda toetavad looduslikud tingimused ja metsa on võimalik kasvatada ja kasutada püsimeetsana. Mets raiutakse üksikute puude ja väikeste häiludena.

Hooldusraiet kasutatakse elujõulise metsa kasvatamiseks.

Hooldusraie liigid on **valgustusraie**, **harvendusraie** ja **sanitaarraie**.

- Nooremates metsades tehakse **valgustusraiet (noorendike hooldus NH)**, mille käigus raiutakse kõik tulevase suurde metsa mittesobivad puud ja tehakse kasvuruumi eelistatud peapuuliigile.
- Vanemates metsades tehakse **harvendusraiet (HR)**, mille käigus tõstetakse metsa väärtust tiheduse reguleerimise teel. Harvendusraiega raiutakse enamuspuuliigi kasvu segavad puud.
- Metsa halvenenud tervisliku seisundi parandamiseks tehakse **sanitaarraiet (SR)**.